

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Танклевська Н. С.

Анотація. Сучасна, відповідна часу та викликам сьогодення, умовам господарювання політика управління грошовими потоками визначає ефективність обігу грошових ресурсів суб'єктів господарювання. Формування дієвої та значущої політики управління грошовими потоками безперечно займає вагоме місце у стратегії розвитку та функціонування господарюючого суб'єкта. Обрана тема дослідження набуває особливої актуальності в нестабільних умовах ведення бізнесу, що залежать від ряду об'єктивних, суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх факторів. Запропоновано удосконалення підходів до виявлення сутності політики управління грошовими потоками шляхом декомпозиції її складових елементів. Розглянуто принципи стратегічного управління та особливості їх застосування. Під час дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання, як абстрагування, аналіз, синтез, групування, порівняння, узагальнення, систематизація тощо.

Ключові слова: політика управління грошовими потоками, управління грошовими потоками, принципи управління.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОЛИТИКИ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Танклевская Н. С.

Аннотация. Современная, соответствующая времени и вызовам условий хозяйствования, политика управления денежными потоками определяет эффективность обращения денежных средств субъектов хозяйствования. Формирование действенной и значимой политики управления денежными потоками бесспорно занимает важное место в стратегии развития и функционирования предприятия. Выбранная тема исследования приобретает особую актуальность в нестабильных условиях ведения бизнеса, зависящих от ряда объективных, субъективных, внешних и внутренних факторов. Предложено усовершенствование подходов к выявлению сущности политики управления денежными потоками путем декомпозиции ее составляющих элементов. Рассмотрены принципы стратегического управления и особенности их применения. В ходе исследования использованы такие общенаучные методы познания, как абстрагирование, анализ, синтез, группировка, сравнение, обобщение, систематизация и др.

Ключевые слова: политика управления денежными потоками, управление денежными потоками, принципы управления.

THE THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES OF THE POLICY FOR CASH FLOW MANAGEMENT OF ECONOMIC ENTITIES

N. Tanklevska

Abstract. The current policy of cash flow management that corresponds to the contemporary situation and challenges of the economic conditions determines the circulation efficiency of funds of economic entities. Formation of an effective and meaningful policy for cash flow management undoubtedly holds an important place in the development and operation strategy of an enterprise. The chosen research topic acquires special relevance under the unstable business conditions that depend on a number of objective, subjective, external and internal factors. It is proposed to improve approaches to revealing the essence of the cash flow management policy by decomposing its constituent elements. The principles of strategic management and features of their application are considered. The following general scientific methods of cognition are used in the course of the research: abstraction, analysis, synthesis, grouping, comparison, generalization, systematization, etc.

Keywords: policy for cash flow management, cash flow management, management principles.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Безперечно, якісний менеджмент грошових потоків суб'єктів господарювання впливає на здійснення господарської діяльності в цілому. Політика управління грошовими потоками має відповідати сучасним викликам економічного, фінансового та підприємницького середовища. Від неї є пряма залежність досягнення основної мети функціонування підприємства – отримання прибутку та його максимізація. Тема дослідження є актуальною у розгляді її як комплексу ефективних дій та займає вагомe місце в сучасній науковій літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Завдання деталізації окремих компонентів політики управління грошовими потоками суб'єктів господарювання реалізоване на сторінках наукових праць таких учених, як І. О. Бланк [2], В. М. Боронос [4], Л. М. Безгубенко [1], Ю. О. Єрешко [5], С. М. Семенова [10], О. М. Шпирко, М. І. Крупка [12], Н. В. Перловська [7] та ін.

Як зазначає С. М. Семенова, відчувається брак комплексних наукових доробок стосовно саме стратегічного управління грошовими потоками [10, с. 110], що можливо збалансувати формуванням і впровадженням ефективної політики управління грошовими потоками.

Проблема формування продуктивної та дієвої політики управління грошовими потоками та її реалізація у практичній площині полягає у достатньо вузькому розумінні її сутності, властивостей і процесу її реалізації у реальному бізнес-середовищі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є декомпозиція політики управління грошовими потоками суб'єктів господарювання через призму її складових елементів і якісних особливостей. При поглибленому її розумінні виявляється можливість підвищення якості, дієвості, ефективності управління грошовими потоками, що, своєю чергою, приведе до максимізації доходу, а отже, прибутку. При наведенні позитивних тенденцій на мікро-, мезорівнях економічної системи слід зазначити про можливий ефект і на макрорівні й економіці країни в цілому, підтвердженням чого можуть слугувати збільшення податкових відрахувань до бюджетів усіх рівнів, підвищення номінальних і реальних економічних і фінансових показників (заробітна плата, пенсія тощо), зростання ВВП, національного продукту тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Політика управління грошовими потоками являє собою складну систему комплексних дій та є складовою загальної економічної стратегії підприємства, як зазначає І. О. Бланк [2, с. 235]. З цією думкою погоджуються й Г. А. Семенов, В. З. Бугай, А. Г. Семенов, А. В. Бугай [9, с. 67]. Слід вказати на те, що первісно «система» визначається як певна кількість елементів, що взаємодіють між собою та формують єдине ціле [13, с. 161].

Л. М. Безгубенко вказує на приналежність політики управління грошовими потоками до фінансової політики підприємства як її складової частини [1, с. 185].

У дослідженні запропоновано розуміння політики управління грошовими потоками як системного процесу впливу на грошові потоки з метою досягнення запланованих тактичних і стратегічних цілей під тиском зовнішніх і внутрішніх факторів (рис. 1).

Як зазначено на рис. 1, кожний суб'єкт господарювання генерує місію функціонування, що впливає на формування та конкретизацію стратегічних і тактичних цілей. Маючи на меті максимізацію прибутку та досягнення інших соціальних цілей, на кожному етапі управління грошовими потоками знаходить своє відображення реалізація політики управління ними. Л. С. Селіверстова виділяє, зокрема, загальні та специфічні цілі управління грошовими потоками [8, с. 20].

Під постійним впливом внутрішніх і зовнішніх факторів і одночасною оцінкою повноти інформаційного забезпечення менеджмент (фінансова служба тощо) при здійсненні операційної, фінансової, інвестиційної діяльності розробляє принципи та цілі політики, обирає відповідні методи та шляхи досягнення запланованих показників і результатів. Неминучі в цій системі дій аналіз, оцінка, оптимізація, контроль і корегування, що знайшли своє відповідне місце та відображення на рис. 1.

Кожний складовий елемент політики має зв'язки з іншими елементами, що у сукупності утворюють складноорганізовану систему дій з метою досягнення поставлених цілей.

Інформаційним забезпеченням слугуватиме інформація на макро-, мезо- та макрорівнях, науково-методологічні дані, показники конкурентного середовища, банківської сфери, фінансових ринків, внутрішня інформаційна складова тощо.

Як зазначає у своїх дослідженнях М. П. Федішин, політика управління грошовими потоками являє собою складне комплексне поняття. Науковець виділяє у його структурі такі складові елементи:

- 1) цілі, серед яких тактичні, стратегічні, завдання менеджменту грошових потоків;
- 2) розробка напрямів управління грошовими потоками;
- 3) формування критеріїв прийняття управлінських рішень;
- 4) методологія оцінки та аналізу грошових потоків;
- 5) планування та прогнозування управління грошовими потоками [11, с. 27].

При цьому на особливе місце в системі управління грошовими потоками вказує А. В. Кравченко [6].

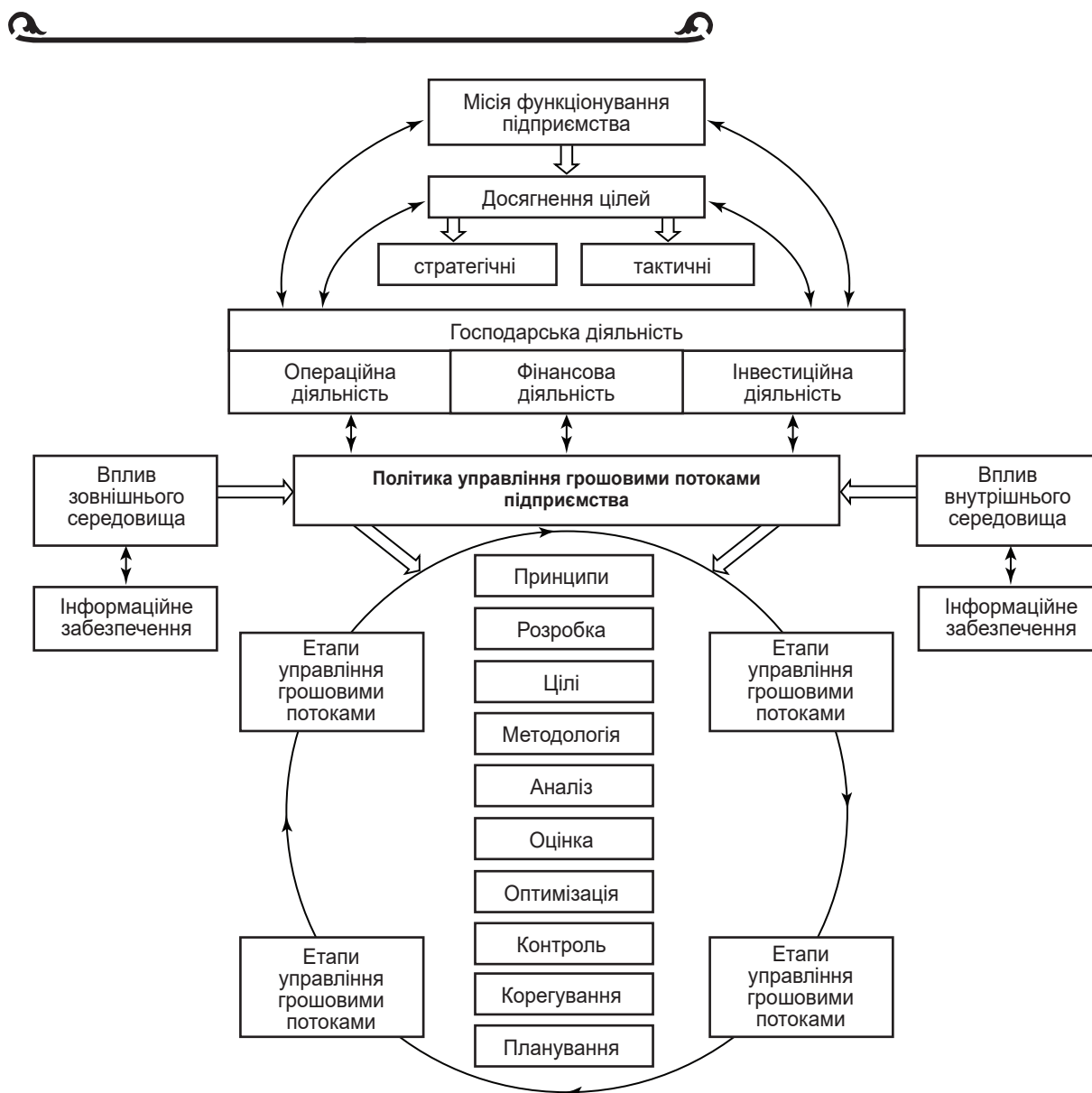

Рис. 1. Декомпозиція основних складових реалізації політики управління грошовими потоками підприємства

Джерело: сформовано автором

Визначальне місце при розробці політики управління грошовими потоками займають принципи системи стратегічного управління. До основних таких принципів можна віднести:

- розуміння сутності суб'єкта господарювання підприємства як відкритої системи із наявними гетерархічними властивостями із можливістю самовідтворення;
- стратегічне керування підприємництвом;
- домінування підприємницького стилю керування;
- формування збалансованої та волатильної політики, що швидко реагує на зміну екзогенних економічних факторів;
- врахування управління можливими ризиками при господарюванні та втіленні політики;
- врахування впливу оргструктури суб'єкта господарювання, його місії при розробці напрямів політики [3, с. 399–400].

Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Для ефективного та якісного досягнення результатів діяльності господарюючих суб'єктів необхідно спиратися на відповідну політику управління грошовими потоками як складової стратегічного управління підприємства. Розуміючи деталізацію усіх складових частин політики, очевидним стає те, що необхідно зробити для дієвого функціонування її основних елементів, що знайшло відповідне графічне відображення у дослідженні.

Література: 1. Безгубенко Л. М. Теоретико-методологічні засади політики управління грошовими потоками підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Економіка. 2011. Вип. 17. С. 178–186. 2. Бланк И. А. Управление денежными потоками. Киев: Ника-Центр, 2007. 752 с. 3. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: [учебный курс]. Киев: Ника-Центр, Эльга, 2001. 528 с. 4. Боронос В. М. Финансовый менеджмент: навч. посіб. Суми: Вид-во СумДУ, 2012. 539 с. 5. Єрешко Ю. О. Сутність і структура механізму управління грошовими потоками підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2011. № 8. С. 20–25. 6. Кравченко А. В. Планування та прогнозування як основні складові процесу управління грошовими потоками на підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 7 (146). С. 64–69. 7. Перловська Н. В. Обґрунтування критерію ефективності управління грошовими потоками підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2, т. 2. С. 167–170. 8. Селіверстова Л. С. Управління грошовими потоками підприємства. *Економіка та держава*. 2015. № 9. С. 20–22. 9. Семенов Г. А., Бугай В. З., Семенов А. Г., Бугай А. В. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2007. 432 с. 10. Семенова С. М. Систематизація поглядів на проблеми управління грошовими потоками підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2012. Вип. 3 (37). С. 106–110. 11. Федішин М. П. Актуальні аспекти планування грошових потоків підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка, фінанси, право*. 2013. № 3. С. 26–28. 12. Фінанси в трансформаційній економіці України: навч. посіб./за ред. М. І. Крупки. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 614 с. 13. Харченко В. А. Система управління грошовими потоками підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 1. С. 161–164.

References: 1. Bezgubenko L. M. *Teoretyko-metodolohichni zasady polityky upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryemstva* [Theoretical-Methodological Bases of a Policy of Management by Monetary Streams of the Enterprise]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii: Ekonomika. 2011. Issue 17. P. 178–186. 2. Blank I. A. *Upravleniye denezhnymi potokami*. Kiyev: Nika-Tsentr, 2007. 752 p. 3. Blank I. A. *Finansovyy menedzhment: uchebnyy kurs*. Kiyev: Nika-Tsentr, Elga, 2001. 528 p. 4. Boronos V. M. *Finansovyy menedzhment: navch. posib*. Sumy: Vyd-vo SumDU, 2012. 539 p. 5. Yereshko Yu. O. *Sutnist i struktura mekhanizmu upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryemstva* [The Essence and Structure of the Cash Flow Management Mechanism of the Enterprise]. *Ekonomichniy visnyk NTUU «KPI»*. 2011. No. 8. P. 20–25. 6. Kravchenko A. V. *Planuvannia ta prohnozuvannia yak osnovni skladovi protsesu upravlinnia hroshovymy potokamy na pidpryemstvi* [Planning and Forecasting as the Main Components of the Cash Management Process in the Enterprise]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. 2013. No. 7 (146). P. 64–69. 7. Perlovska N. V. *Obgruntuvannia kryteriiu efektyvnosti upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryemstva* [Substantiation of the Criterion of Efficiency of Cash Management of the Enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. 2011. No. 2. Vol. 2. P. 167–170. 8. Seliverstova L. S. *Upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryemstva* [Cash Management Enterprise]. *Ekonomika ta derzhava*. 2015. No. 9. P. 20–22. 9. Semenov H. A., Buhai V. Z., Semenov A. H., Buhai A. V. *Finansove planuvannia i upravlinnia na pidpryemstvakh: navch. posib*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2007. 432 p. 10. Semenova S. M. *Systematyzatsiia pohliadiv na problemy upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryemstv* [Systematization of Views on the Problems of Cash Management of Enterprises]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Serii: Ekonomika. 2012. Issue 3 (37). P. 106–110. 11. Fedyshyn M. P. *Aktualni aspekty planuvannia hroshovykh potokiv pidpryemstv u suchasnykh umovakh hospodariuvannia* [Actual Aspects of Planning Cash Flows of Enterprises in the Current Conditions of Management]. *Ekonomika, finansy, pravo*. 2013. No. 3. P. 26–28. 12. *Finansy v transformatsiinii ekonomitsi Ukrainy: navch. posib./za red. M. I. Krupky*. Lviv: Vydav. tsentr LNU im. I. Franka, 2007. 614 p. 13. Kharchenko V. A. *Systema upravlinnia hroshovymy potokamy pidpryemstva* [Cash Management System of the Enterprise]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*. 2011. No. 1. P. 161–164.

Інформація про автора

Танклевська Наталя Станіславівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (вул. Стрітенська, 23, м. Херсон, 73006, Україна; e-mail: OGrabchuk@i.ua).

Информация об авторе

Танклевская Наталья Станиславовна – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой учета и налогообложения ГВУЗ «Херсонский государственный аграрный университет» (ул. Сретенская, 23 м. Херсон, 73006, Украина; e-mail: OGrabchuk@i.ua).

Information about the author

N. Tanklevska – D.Sc. (Economics), Professor, Head of Department of Accounting and Taxation of SHEE “Kherson State Agrarian University” (23 Sretenska Str., Kherson, 73006, Ukraine; e-mail: OGrabchuk@i.ua).

*Стаття надійшла до ред.
15.12.2016 р.*